

27.9.2002

2882/4/00

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riitta Länsisyrjä

PÄÄTÖS KANTELUUN TULLIN NEUVONTAA KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

A on osoittanut eduskunnan oikeusasiamiehelle 22.12.2000, 10.1.2001 ja 11.1.2001 päivätyt kirjoitukset, joissa hän arvostelee tullin menettelyä hänelle Espanjasta lähetetyn postipaketin avaamista ja sitä koskeneeseen tiedusteluun vastaamista koskevassa asiassa. Kantelijan mukaan Tullihallituksen neuvonnasta todettiin, etteivät toisesta EU- maasta tulevat postilähetykset tule tullin kautta. Hän tiedustelee, miksi paketin avaamisen syytä ei kerrottu hänelle.

2 SELVITYS

Kirjoituksen johdosta on tänne hankittu Eteläisen tullipiirin, Lentotullin ja tullitarkastaja B:n selvitykset sekä Tullihallituksen lausunto. Lentotullin johtaja on vielä antanut lisäselvityksen. Edellä mainitut selvitykset ja lausunto oheistetaan päätökseen kantelijalle tiedoksi.

3 RATKAISU

3.1 Postipaketin aukaisemisen peruste

Kantelija tiedustelee sitä, millä perusteella hänelle osoitettu postipaketti oli tullissa avattu. Lentotullin selvityksen mukaan tullissa ei ollut voitu selvittää avaamisesta vastannutta tullivirkailijaa tai avauksen tarkempaa perustetta, koska paketin tulopäivää ei voitu yksilöidä. Selvityksen mukaan A:n paketti oli mitä ilmeisemmin avattu maahantuontia koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvomiseksi. Postipaketti oli todennäköisesti läpivalaistu ja läpivalaisun antaman kuvan perusteella valvontaa suorittavalle tullivirkailijalle oli tullut epäily, jonka tarkistamiseksi hän oli päättänyt avata paketin. Paketista ei löytynyt mitään laitonta. Tämän jälkeen hän oli ohjeiden mukaisesti sulkenut paketin ja laittanut "tullin avaama" teipin päälle, jotta vastaanottajalle oli selvinnyt se, missä paketti oli avattu. Läpivalaisun ohella valvonnassa käytettiin apuna myös huumekoiraa.

Vaikka tullin tehtävänä ei ole tulliselvittää EU:n sisäliikenteessä kuljetettavia tavaroita, sen tehtävänä on valvoa, ettei sisäliikenteessä kuljeteta tavaroita, joiden kuljetus on EU:n sisäliikenteessä kielletty. Tästä on säädetty EU:n perustamissopimuksen 30 artiklassa. Toimivaltaa koskeva säännös on tullilain 2 §:ssä. Sen mukaan tullilainsäädännön mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää yhteisön lainsäädäntöä noudattaen myös yhteisön sisäisessä liikenteessä tavaroiden maahantuontia ja maastavientiä koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvomiseksi.

Tullilain 14 §:n 1 momentin 5 kohdassa on säädetty tullin oikeudesta tarkastaa myös postilähetyksiä hallinnollisella perusteella ilman varsinaista rikosepäilyä. Kyseisen lainkohdan mukaan tulliviranomaisella on tullitoimenpiteen suorittamiseksi oikeus tarkastaa muun muassa postilähetyksenä saapuvaa tavaraa, kirjesalaisuutta kuitenkin loukkaamatta, mitä vaaraa tässä tapauksessa ei näyttäisi olleen.

Katson, että minulla ei ole aihetta epäillä tullin menetelleen lainvastaisesti tai laiminlyöneen velvollisuutensa avatessaan kantelijalle osoitetun postipaketin postiliikenteen valvontaa velvoittavien yhteisöoikeudellisten ja tullilain sisältämien säännösten perusteella. Mielestäni tulli on esittänyt menettelyn perusteista riittävän selvityksen, vaikka paketin saapumispäivää ei ole saatu selville eikä näin ollen paketin avannutta virkamiestä ole voitu yksilöidä.

3.2

Neuvonta

Kantelija katsoo, että hän on saanut asiassa virheellistä neuvontaa, kun hänen sähköpostiviestiinsä vastannut tullihallituksen tullitarkastaja B oli todennut, etteivät "saapuvat paketit tule tullin kautta" ja että "paketin avaaminen on tässä tapauksessa tapahtunut Suomen Postin taholta".

B on selvityksessään todennut käsittäneensä tiedustelun yleisenä tullimenettelyä koskevana tiedusteluna, koska tullineuvonnalla ei ollut tietoa yksittäistapauksiin kohdistetuista toimenpiteistä eikä niiden syistä. Vastauksenaan A:lle hän olikin kertonut tullineuvonnalla tiedossa olevat yleiset menettelytavat EU-maasta saapuvien postilähetysten valvonnassa.

Vaikka asiassa onkin selvittämättä, minkä sisältöinen A:n alkuperäinen tiedustelu oli ollut, voi B:n vastauksesta mielestäni syntyä vaikutelma, että tulli ei missään tilanteessa avaa paketteja, jotka on lähetetty toisesta EU-maasta. B:n antama vastaus kuvaa kuitenkin sitä, ettei näitä postipaketteja ole tullin määräämiseksi selvittävä kuten kolmansista maista tulevien pakettien suhteen on menetteltävä. Paketit eivät siis kulje tullin kautta. Niitä ei myöskään tarkasteta pistokokeenomaisesti, mutta niihin voidaan kuitenkin kohdistaa tullivalvontatoimenpiteitä, jos kysymyksessä on edellä selostettu tullilain 2 ja 14 §:ssä tarkoitettu tilanne.

Hallintomenettelylain (598/1992) 4 §:n mukaan viranomaisen on tarpeen mukaan annettava asianosaiselle ja muullekin henkilölle neuvoja siitä, miten sen toimialaan kuuluva asia pannaan vireille ja miten asiaa käsiteltäessä on toimittava. Siitä, missä laajuudessa ja millä tavoin viranomaisen on annettava neuvoja ja ohjausta, ei ole yksityiskohtaisia säännöksiä. Hallituksen esityksessä hallintomenettelylaiksi todetaan, että viranomaisen neuvontavelvollisuus koskee menettelyyn liittyvää neuvontaa. Tämä tarkoittaa neuvosten antamista asian vireille panoon liittyvistä seikoista sekä käsittelyn aikana asianosaisilta vaadittavista toimista. Hyvään hallintoon katsotaan kuitenkin kuuluvan myös palveluperiaatteen. Palveluperiaate edellyttää mielestäni, että virkamiehen tulee mahdollisuuksiensa mukaan tiedottaa myös viranomaisen hallinnonalaan kuuluvista aineellisista säännöksistä ja käytännön menettelytavoista.

Tässä tapauksessa tiedustelun ohjaaminen toimenpiteen suorittaneelle tullin yksikölle olisi ollut erityisen aiheellista, koska viivytys selvityksen hankkimisessa vaikeutti olennaisesti tapahtumien selvittämistä.

Tähän nähden katson, että neuvonnassa olisi tullut kertoa tullin oikeudesta kohdistaa valvontatoimenpiteitä myös EU:n niin sanotun sisäliikenteen postiin. Jotta A olisi voinut selvittää yksityiskohtaisemmin avaamisen perusteita, olisi tiedustelu ollut syytä ohjata Lentotullille vastattavaksi.

3.3

Toimenpiteet

Saatan käsitykseni neuvonnan puutteellisuudesta tullitarkastaja B:n tiedoksi lähettämällä hänelle jäljennöksen tästä päätöksestä.

B on selvityksessään vedonnut kertoneensa neuvonnalla tiedossa olevat yleiset menettelytavat EU-maasta saapuvien postilähetysten valvonnassa, mihin ilmoitukseen Tullihallitus ei lausunnossaan ole puuttunut. Tullihallituksen neuvonnan tiedot tullivalvontamenettelystä olisikin käsitykseni mukaan aiheellista selvittää sen varmistamiseksi, että tiedot ovat asianmukaisella tasolla. Saatan Tullihallituksen tietoon käsitykseni mainittujen tietojen tarkistamistarpeesta, missä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni myös Tullihallitukselle.